

Jak se připravit na nástup do vězení?

informace pro odsouzeného

a jeho rodinu a přátele

Co je dobré vědět při nástupu do vězení?

Manuál věnující se otázkám přípravy na nástup do vězení je nejlepší začít přímo slovy člověka, jenž si vězením prošel: „*Tento článek píšu pro všechny, co jdou poprvé do vězení, ale je to i pro ty lidi, co mají před soudem. Vy všichni, co kradete, berete drogy, byste měli počítat s tím, že se „tam“ můžete dostat. V podstatě je to tak, že Vy i normální lidé, co žijete spořádaný život, jste neustále jednou nohou v kriminále. Naše justice je ve spoustě věcech nedokonalá a plná omylů.*

Co dělat, jak se chovat, když jste v kriminále.... Přečtěte si pořádně řád věznice, ať víte, jaká jsou psaná pravidla. Nechte si věci, kterým nerozumíte, vysvětlit. Se zaměstnanci ve vězení, bachaři i s vychovateli či sociálními a pedagogickými pracovníky jednejte slušně a diplomaticky. Je dost špatný sedět trest, když to máte s těmito lidmi na ostří nože.

Jestli sedíte poprvé a Váš trest je delší jak rok, určitě budete chtít jít na podmínku domů. Plňte si program zacházení a resocializační program. Berte si dobrovolně rajony, chodte do kroužků, zajímejte se o rozšíření vzdělání formou rekvalifikačního kursu.

Pokud si tyto věci budete plnit, budete za to ohodnoceni pochvalou, která bude zanesena do Vaší karty. Čím víc pochval, tím lépe. To je asi vše, co potřebujete vědět o oněch psaných pravidlech daných zákonem o výkonu trestu.

Zdaleka to však není vše. Jsou i jiná pravidla. Uvědomte si, že budete sedět s lidmi, kteří „tam nejsou poprvé“. Jsou to lidi, kteří mají už narušenou psychiku. Jsou zvyklí na určitý stereotyp a jsou velmi citliví na jakékoliv změny. Změny jsou nežádoucí. Za žádnou cenu nevyčnívejte. Buďte nenápadní a snažte se adaptovat na dané prostředí nenásilně. Řeknu Vám to na rovinu....., „ bude to lepší pro Vaše zdraví“!

Pamatujte na to, že se nevyplácí moc mluvit. Tím nechci říct, abyste byli jako „puťky“, ale vyhýbejte se rozhovorům, týkajících se Vašeho soukromí, majetku, atd. Na nic si nehrajte, buďte sví! Jsou to darebáci, tak jako Vy, ale jsou už zkušení. Budou to na Vás zkoušet. Nehrajte karty, nebo jakékoliv hry o zboží. Můžete být sebelepší hráč a stejně nemůžete vyhrát. S vězni se bavte slušně. Buďte diplomaty, ale zachovejte si svou důstojnost. A nenechte si libit nic, co by Vás ponižovalo. Pojem „oboustranný respekt“ zde funguje, ale musíte si ho vypěstovat.

Další důležité pravidlo se týká důvěry. Nikomu nevěřte. Sedíte samy za sebe a nepřišli jste si do kriminálu hledat kamarády, ale odsedět trest. Je dobré mít k sobě někoho, s kým budete víc komunikovat, ale vybírejte uvážlivě. Budete to Váš kolchozník. Měl by mít trest dlouhý asi tak jako Vy. Ve dvou se to lépe táhne. Ve vězení dostáváte tři jídla denně a každý měsíc sociální kapesné ve výši 100,-Kč. Také máte nárok na 2 ks balíků (5 kg) na 1 rok. Když budete dva, bude se Vám lépe hospodařit. Tam, kde jste, je tabák a káva nejtvrďší měnou.

Doporučuji Vám dbát těchto rad a také nezapomeňte na život venku. Pište domů, pište třeba i holkám do Světlé (dívčí vězení). Bude Vám to líp utíkat, a o to jde. Měli byste mít nějaký svůj řád dne. Povinnosti, zábava, relaxace. Relaxace je důležitá, nepodceňujte ji. No, snad Vám tyto řádky alespoň trochu pomohou do začátku, než pochopíte, jak si v klidu odsedět svůj trest.

Na závěr pamatujte na to, že....ZAVŘÍT MŮŽOU, PUSTIT MUSÍ!!!“¹

¹ Převzato z: FILIP *Co je dobrý vědět, když jdeš do vězení poprvé* [online]. In Podané ruce [cit. 26. 8. 2013]. Dostupné z [www: http://vezeni.podaneruce.cz/literatura/jine-texty/Co-je-dobry-vedet-kdyz-jdes-do-vezeni-poprve/?page=2](http://vezeni.podaneruce.cz/literatura/jine-texty/Co-je-dobry-vedet-kdyz-jdes-do-vezeni-poprve/?page=2).

Co je důležité udělat před nástupem do vězení?

Před nástupem do výkonu trestu odnětí svobody je potřeba, abyste si **zajistil všechny svoje osobní věci, urovnal si vztahy s rodinou a přáteli a zabezpečil si nemovitosti** (byť, pozemek, dům). Měl byste někomu **svěřit placení inkasních plateb, případně nájmu, paušálních plateb mobilnímu operátoru** (možnost si paušál na dobu pobytu zastavit nebo zrušit), **dalších splátek a závazků nebo byste se měl dohodnout na odložení splácení**. V opačném případě může dojít k nárůstu dluhů.

Na příslušných úřadech (úřad práce, správa sociálního zabezpečení...) **byste měl nahlásit nástup trestu a jeho délku a zajít za svým praktickým lékařem, popř. psychologem či psychiatrem nebo specializovaným lékařem (oftalmolog, endokrinolog...), a nechat si napsat vyjádření pro vězeňského lékaře týkající se zdravotního stavu, zdravotního omezení a užívaných léků, popř. alergií.**

Důležité je nakoupit si potřebné věci do výkonu trestu: zámeček na skříňku, knížky, časopisy, křížovky, prázdné sešity, fotografie rodiny a přátel, hygienu - zejména šampón, mýdlo, toaletní papír, holicí strojek, gel po holení (nikoliv vodu po holení, jelikož tu by kvůli skutečnosti, že obsahuje alkohol, nemuseli povolit), dopisní potřeby – obálky, papír, známky, tužky a propisky, pak dále přezůvky, sportovní oblečení. Důležitý je rovněž tabák, káva a cukr.

Pokud máte soudně stanovené výživné pro nezletilé děti, je potřeba podat k **soudu návrh na snížení výživného a dohodnout se s rodičem nebo jinou osobou, která má děti svěřeny, aby si zařídila vyplácení příslušných dávek (na které vznikne nárok v souvislosti se snížením výživného) od státu (jde zejména o dávky pomoci v hmotné nouzi² a dávky státní sociální podpory³)**. V průběhu výkonu trestu nebudete mít vždy možnost pracovat a na výživné si tak vydělat peníze. V opačném případě dojde k nárůstu dluhu na výživném.

Na poště v trvalém bydlišti byste měl oznámit (ústně nebo písemně), že budete vykonávat trest odnětí svobody v konkrétní věznici, aby zásilky od úřadů měly být kam doručeny. Soud například může poslat žalobu, a pokud zůstane uložena na poště a soudu se vrátí nedoručená, může to mít za následek vydání rozsudku bez další možnosti účastnit se soudního projednání a odvolání. Také výzvy od exekutora a další přípisy je lepší přebrat. Pošta také může přinést příjemné zprávy od rodiny, přátel, zaměstnavatele nebo zprávy týkající se majetku (dědictví). Když se k vám korespondence nedostane včas, může vám leccos uniknout.

Co vás čeká po nástupu do vězení?

Podle druhu trestné činnosti budete zařazen do jednoho ze čtyř typů věznic: **s dohledem, s dozorem, s ostrahou, se zvýšenou ostrahou, zvláštní věznice jsou pro mladistvé a ženy, některé věznice jsou specializované.**

Každá věznice má nástupní oddělení, kde je potřeba sdělit veškeré zdravotní obtíže. U praktického lékaře se neprodleně po nástupu do věznice nebo nejdéle do 4 dnů od nástupu podrobíte preventivní vstupní prohlídce. Jejím účelem je zajistit (objektivizovat) váš zdravotní stav a na základě tohoto zjištění provést příslušná zdravotnická opatření, zejména zajistit posouzení zdravotní způsobilosti k výkonu trestu (nebo vazby), rozhodnout o zdravotní způsobilosti k pracovnímu zařazení stanovením zdravotní klasifikace a případně stanovit plán

² Viz informace na stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí: <http://www.mpsv.cz/cs/2>.

³ Viz informace na stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí: <http://www.mpsv.cz/cs/5>.

potřebných léčebně preventivních opatření. Při vstupní prohlídce zdravotnický personál provede podrobnou anamnézu, orientační epidemiologické vyšetření, fyzikálně somatické vyšetření a potřebná doplňující vyšetření (rentgen plic se provádí podle rozhodnutí lékaře na základě anamnestických údajů a klinického obrazu, zubní preventivní prohlídka se provádí vždy, u žen se gynekologická prohlídka provádí vždy).⁴

Po nástupu budete svěřeni vychovateli, který bude vedení věznice v průběhu trestu doporučovat kázeňské odměny pro vás a případně tresty, přeřazení do mírnějšího typu věznice nebo podmíněně propuštění z výkonu trestu.

Ve výkonu trestu máte zaručená práva. Mezi ně patří např. **8 hodin spánku denně nebo 1 hodina vycházky denně**. Máte právo na lůžko, prostor pro uložení osobních věcí (skříňka) a pravidelnou stravu za podmínek a v hodnotách, které odpovídají požadavku udržení zdraví a přihlížejí k vašemu zdravotnímu stavu, věku a obtížnosti vykonávané práce. Za určitých podmínek máte právo na sociální kapesné⁵. Každý vězeň má nárok na **neomezenou korespondenci a návštěvy svého právního zástupce - advokáta. Blízké osoby (nejvýše čtyři najednou) vás mohou navštěvovat jednou za měsíc po dobu tří hodin, nebo dvakrát za měsíc na hodinu a půl. Právo přijmout balíček s potravinami a věcmi osobní potřeby do hmotnosti 5 kg máte dvakrát ročně** (toto omezení neplatí pro balíčky obsahující prádlo, oděv a potřeby k realizaci programu zacházení, pro vzdělávání nebo zájmovou činnost), věznice může povolit i častější. **Věznice vám v odůvodněných případech umožní telefonický hovor s blízkou osobou. Máte také právo účastnit se bohoslužby.**

- korespondence⁶

Můžete přijímat a na své náklady odesílat korespondenci v neomezeném množství. Korespondence hraje svou roli při **pozitivním ohodnocení odsouzeného např. při posuzování návrhu na podmíněně propuštění, kdy podle vysoké četnosti korespondence vězeňská služba usoudí, že má vězeň dostatečné sociální zázemí.**

Vězeňská služba ČR je oprávněna provádět kontrolu korespondence, přitom je oprávněna seznámit se s obsahem zasílaných písemností. Pokud obsah korespondence zakládá podezření, že je připravován nebo páčán trestný čin, vězeňská služba korespondenci zadrží a předá ji orgánu činnému v trestním řízení.

Kontrola korespondence mezi odsouzeným a advokátem zmocněným odsouzeného zastupovat, mezi odsouzeným a státními orgány České republiky nebo diplomatickou misí anebo konzulárním úřadem cizího státu anebo mezi odsouzeným a mezinárodní organizací, která podle mezinárodní úmluvy, jíž je Česká republika vázána, je příslušná k projednávání podnětů týkajících se ochrany lidských práv, **je nepřijatelná**. Tato korespondence se adresátu odesílá a odsouzenému doručuje neprodleně.

Odsouzenému, který neumí nebo nemůže číst anebo psát, Vězeňská služba ČR zajistí, aby mu byla došlá korespondence přečtena, nebo mu poskytne písařskou pomoc při sepisování žádostí, podání a stížností státním orgánům a mezinárodním organizacím a při dopisování s advokátem.

⁴ Viz *Zdravotní péče poskytovaná osobám ve výkonu vazby nebo trestu odnětí svobody* [online]. In Vězeňská služba ČR [cit. 26. 8. 2013]. Dostupné z www: <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/o-nas/vykon-vezenstvi-16/zdravotni-pece-poskytovana-osobam-ve-vykonu-vazby-nebo-trestu-odneti-svobody-6073>.

⁵ Podle ustanovení § 16 odst. 7 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů: „*Odsouzenému, který není zařazen do práce, poskytuje věznice sociální kapesné v případě, že neodmítl bez závažného důvodu práci a neměl v období jednoho kalendářního měsíce jiný příjem nebo jinou hotovost ve výši alespoň 100 Kč.*“

⁶ Viz *Pravidla přijímání korespondence* [online]. In Vězeňská služba ČR [cit. 26. 8. 2013]. Dostupné z www: <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/o-nas/vykon-vezenstvi-16/pravidla-prijimani-korespondence-6116>.

Pro korespondenci odsouzených se na přístupném místě **zřizují uzamykatelné schránky**, do kterých ji odsouzení mohou vložit, pokud ji neodevzdají vychovateli. V zalepené obálce se odevzdává pouze korespondence mezi odsouzeným a advokátem zmocněným odsouzeného zastupovat, mezi odsouzeným a státními orgány České republiky nebo diplomatickou misí anebo konzulárním úřadem cizího státu anebo mezi odsouzeným a mezinárodní organizací, která podle mezinárodní úmluvy, jíž je Česká republika vázána, je příslušná k projednávání podnětů týkajících se ochrany lidských práv. Schránky se vybírají denně v pracovních dnech. Korespondence vedená v českém jazyce a cizojazyčná **korespondence**, kterou věznice může zkontrolovat vlastními prostředky a **jež nezakládá podezření, že je připravován nebo páchan trestný čin**, musí být odeslána **neprodleně, nejpozději následující pracovní den**.

Korespondenci, v níž odsouzený podává opravný prostředek ve smyslu právních předpisů a vězeňské službě je tato skutečnost známa, opatří pověřený zaměstnanec vězeňské služby prezentačním razítkem věznice a datem, kdy bylo takové podání učiněno. Na žádost odsouzeného mu pověřený zaměstnanec vězeňské služby potvrdí převzetí takového podání s uvedením data převzetí.

Pokud jsou k písemnému sdělení přiloženy jiné věci než knihy, denní tisk, časopisy a věci potřebné k vedení běžné korespondence, považuje se zásilka za balíček (k režimu přijímání balíčků viz níže).

- balíčky⁷

Máte právo dvakrát ročně, zpravidla u příležitosti narozenin a vánočních svátků, přijmout balíček s potravinami a věcmi osobní potřeby do hmotnosti 5 kg.

Balíčky podléhají kontrole zaměstnanců vězeňské služby. Zaměstnanci vězeňské služby vám **nepředají věci, které odporují účelu výkonu trestu nebo které není dovoleno mít u sebe, zejména věci, kterými byste mohl ohrozit život a zdraví vlastní nebo jiných osob – jiných odsouzených nebo zaměstnanců vězeňské služby.** Nepředané věci se odešlou zpět odesílateli na vaše náklady. **Na balíčky obsahující prádlo, oděv a potřeby k realizaci programu zacházení, pro vzdělávání nebo zájmovou činnost se nevztahují podmínky „dvakrát ročně“ a „hmotnost do 5 kg“.**

Poučení pro odesílatele balíčku:⁸

Poučení se zasílá v souladu s ustanovením § 32 odst. 1 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů. Maximální povolená hmotnost balíčku s potravinami a věcmi osobní potřeby je 5 kg včetně obalu.

V adrese uveďte vždy celé jméno, příjmení a datum narození příjemce balíčku.

Na balíček a průvodku vyznačte příslušný symbol („NB“ balíček s potravinami a věcmi osobní potřeby, „T“ balíček s knihami, denním tiskem, časopisy (a věcmi potřebnými

⁷ Viz *Pravidla přijímání balíků* [online]. In Vězeňská služba ČR [cit. 26. 8. 2013]. Dostupné z [www: http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/o-nas/vykon-vezenstvi-16/jake-jsou-podminky-zasilani-balicku-6118](http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/o-nas/vykon-vezenstvi-16/jake-jsou-podminky-zasilani-balicku-6118).

⁸ Poučení převzato z: Vazební věznice Ostrava *Poučení pro odesílatele balíčku* [online]. In Vězeňská služba ČR [cit. 26. 8. 2013]. Dostupné z [www: http://www.vscr.cz/vazebni-veznice-ostlava-85/vykon-trestu-742/poucen-pro-odesilatele-balicku](http://www.vscr.cz/vazebni-veznice-ostlava-85/vykon-trestu-742/poucen-pro-odesilatele-balicku).

k vedení běžné korespondence), „CV“ balíček s prádlem a oděvem, „PZ“ balíček s věcmi určenými k realizaci programu zacházení, vzdělávání a zájmové činnosti, mající vztah k povolání, podnikatelské činnosti nebo zajištění dalšího vzdělávání.

Balíček nesmí obsahovat věci, které jsou v rozporu s účelem výkonu vazby a trestu: cennosti, peníze, zbraně a střelivo, mobilní telekomunikační techniku, telekomunikační a radiokomunikační techniku, záznamovou a výpočetní techniku a její součásti, návykové látky včetně rostlin nebo chemikálií k jejich přípravě, jedy, výbušné nebo pyrotechnické látky, výbušné předměty, nástražné výbušné systémy, léčiva, alkoholické nápoje (včetně piva), výrobky obsahující líh a jiné těkavé látky, výrobky ve skleněném obalu, potraviny podléhající rychlé zkáze, výrobky v tlakových nádobách (spreje), tiskoviny nebo materiály propagující národnost, etnickou, rasovou, náboženskou nebo sociální nesnášenlivost, fašismus a podobná hnutí, násilí a hrubost, jakož i tiskoviny nebo materiály obsahující popis výroby a použití návykových látek, jedů, výbušnin, zbraní a střeliva.

V balíčku nelze zasílat potraviny, které podléhají rychlé zkáze nebo mají povahu epidemiologicky rizikových potravin, přičemž jde zejména o maso a výrobky z masa, včetně masa drůbežního a rybního, veškeré vnitřnosti, zabíjačkové výrobky, šunky a měkké salámy, játrové sýry, játrovky nebo čajovky, huspeniny, vejce, majonézy a výrobky s majonézou, mléko, včetně mléka koz a ovcí, mléčné výrobky, které neprošly tepelnou úpravou - šlehačky, smetany, máslo, tvarohy, přibináčky apod., lahůdkářské výrobky - saláty, včetně zeleninových, chlebičky, pomazánky, aspiky, obložené housky, bagety apod., měkké cukrářské výrobky, veškeré dorty, rolády, záviny a buchty, zmrzlinářské výrobky, ovoce a zelenina s narušenou strukturou, včetně porcovaných, které nemají obvyklý vzhled a vlastnosti, zahradní a lesní ovoce - jahody, maliny, borůvky, ostružiny apod., výrobky z luštěnin, včetně sójových, sójové nápoje, zakysané výrobky, Tofu, Tempeh apod., naklíčená semena, naklíčené obiloviny nebo olejniny, zmrazené ovoce a zelenina a výrobky z nich, které neprošly tepelnou úpravou, potraviny, které se musí tepelně upravovat nebo ohřívát, chlazená nebo mražená jídla, polokonzervy. Dále nelze v balíčku zasílat potraviny určené pro sportovce a pro osoby při zvýšeném tělesném výkonu, pokud nejsou z hlediska kvality a množství výslovně doporučeny k užívání lékařem Vězeňské služby.

V balíčku dále nelze zasílat balené potraviny, u kterých nelze při přepravě a uložení dodržet stanovené skladovací podmínky a jejichž datum použitelnosti nebo minimální trvanlivosti je kratší než obvyklá doba potřebná k předání balíčku. Datum použitelnosti a minimální trvanlivosti, popř. též podmínky skladování stanoví výrobce a jsou uvedeny na obalu.

Balíček zasláný mladistvým (nedovršili 18. rok věku) nesmí obsahovat tabákové výrobky.

V rámci zasílání balíčků v mezinárodním poštovním styku je nutné postupovat v souladu s právními a celními předpisy České republiky.

Balíčkem v rámci vnitrostátního poštovního styku nebo předávaným při návštěvě lze zasílat tabákové výrobky označené českou tabákovou nálepkou. Tabákové výrobky označené jinou než českou tabákovou nálepkou nebo tabákové výrobky nálepkou neoznačené se v případě podezření, že byl spáchán přestupek nebo jiný správní delikt, vězněné osobě nepředají.

V případě zaslání výše uvedených nepovolených věcí budou tyto odeslány na náklady příjemce balíčku zpět odesílateli, popřípadě budou předány místně příslušnému orgánu

celní správy nebo příslušným orgánům činným v trestním řízení k dalšímu opatření.

Balíček nebude převzat zejména v případě, kdy váha balíčku včetně obalu překročila zákonem povolenou hmotnost 5 kg, nebo balíček nebyl povolen.

Balíček je kontrolován technickými prostředky a prostředky služební kynologie.

Vyhotovte seznam zasílaných věcí a vložte jej do balíčku.

- **telefonní kontakt⁹**

V odůvodněných případech vám umožní použití telefonu ke kontaktu s osobou blízkou. V zájmu nápravy odsouzeného nebo z jiného závažného důvodu lze povolit použití telefonu ke kontaktu i s jinou osobou, než je osoba blízká. **Náklady spojené s použitím telefonu hradíte vy.**

O umožnění telefonického hovoru na povolené telefonní číslo musíte žádat vychovatele. Před vlastním povolením užívat telefon, bude kontrolována správnost údajů, které jste uvedli v žádosti.

Nejde-li o telefonáty mezi odsouzeným a advokátem zmocněným odsouzeného zastupovat, mezi odsouzeným a státními orgány České republiky nebo diplomatickou misí anebo konzulárním úřadem cizího státu anebo mezi odsouzeným a mezinárodní organizací, která podle mezinárodní úmluvy, jíž je Česká republika vázána, je příslušná k projednávání podnětů týkajících se ochrany lidských práv nebo mezi odsouzeným a zaměstnanci obce s rozšířenou působností zařazenému do obecního úřadu pověřeného zajišťováním sociálně právní ochrany dětí při výkonu jeho oprávnění navštěvovat mladistvého a hovořit s ním bez přítomnosti třetí osoby, je **vězeňská služba oprávněna se s telefonáty seznamovat formou odposlechu.**

Oprávnění vězeňské služby seznamovat se s obsahem telefonátů je realizováno zpravidla kontrolou záznamu telefonátů na záznamovém médiu, výjimečně přímým odposlechem ředitelem věznice pověřeným zaměstnancem vězeňské služby. Pokud obsah telefonátu zakládá podezření, že je připravován nebo páčán trestný čin, vězeňská služba předá záznam telefonátu orgánu činnému v trestním řízení, v případě přímého odposlechu hovor přeruší a událost oznámí.

- **návštěvy¹⁰**

Návštěvy blízkých osob (tzv. řádné návštěvy) jsou realizovány v souladu s ustanovením § 19 odst. 1) zákona č. 169/1999Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. **Jako odsouzený máte právo přijímat v čase určeném ředitelem věznice návštěvy blízkých osob po dobu celkem 3 hodin během jednoho kalendářního měsíce. Nestanoví-li vnitřní řád věznice počet vyšší, mohou odsouzeného současně navštívit nejvýše 4 osoby včetně nezletilých dětí.**

Nezletilé děti ve věku do 15 let se mohou zúčastnit návštěvy pouze v doprovodu osoby starší 18 let.

Návštěvu z naléhavých rodinných nebo osobních důvodů může ředitel věznice nebo jím pověřený zaměstnanec vězeňské služby povolit častěji i mimo původně určený čas.

⁹ Viz *Pravidla telefonního styku* [online]. In Vězeňská služba ČR [cit. 26. 8. 2013]. Dostupné z [www: http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/o-nas/vykon-vezenstvi-16/jake-jsou-moznosti-veznenych-telefonovat-6120](http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/o-nas/vykon-vezenstvi-16/jake-jsou-moznosti-veznenych-telefonovat-6120).

¹⁰ Viz *Pravidla přijímání návštěv* [online]. In Vězeňská služba ČR [cit. 26. 8. 2013]. Dostupné z [www: http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/o-nas/vykon-vezenstvi-16/jake-jsou-podminky-navstevy-6119](http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/o-nas/vykon-vezenstvi-16/jake-jsou-podminky-navstevy-6119).

Podobně jako v případě telefonního kontaktu **lze v zájmu nápravy odsouzeného nebo z jiného závažného důvodu povolit návštěvu jiných než blízkých osob.** Návštěvy odsouzených umístěných v lůžkové části zdravotnického zařízení jsou možné jen se souhlasem ošetřujícího lékaře. Je-li odsouzený umístěn ve zdravotnickém zařízení mimo objekty spravované vězeňskou službou, projedná podmínky uskutečnění návštěvy vězeňská služba se zdravotnickým zařízením.

Ředitelé věznic mohou ve zvlášť odůvodněných případech **povolit návštěvu mezi odsouzenými, kteří jsou blízkými osobami.** Náklady předvedení **hradí** v takovém případě **odsouzení rovným dílem,** nedohodnou-li se jinak. Ředitel věznice může povolit uskutečnění návštěvy odsouzeného bez zrakové a sluchové kontroly zaměstnanců vězeňské služby v prostorách k tomu určených. Dále může ředitel věznice v odůvodněných případech rozhodnout, že se návštěva z bezpečnostních důvodů uskuteční v místnosti, kde je návštěvník od odsouzeného oddělen přepážkou.

Odsouzenému může ředitel věznice povolit v souvislosti s návštěvou opuštění věznice, lze-li mít důvodně za to, že tím nebude ohrožen účel výkonu trestu. Při návštěvách jsou odsouzení povinni chovat se k ostatním osobám přítomným při návštěvách slušně a ohleduplně. Nesmějí odevzdávat nebo přijímat peníze, dopisy nebo jiné věci, s výjimkou věcí povolených ředitelem věznice nebo jím pověřeným zaměstnancem vězeňské služby. Zaměstnanec vězeňské služby je oprávněn návštěvu přerušit nebo předčasně ukončit, jestliže odsouzený nebo návštěvníci přes upozornění porušují pořádek, kázeň nebo bezpečnost věznice.

Návštěvy odsouzených probíhají zpravidla v místnostech k tomu určených. Jsou organizovány v denní době zpravidla ve dnech pracovního volna nebo pracovního klidu. **Při návštěvách jsou odsouzení povinni chovat se k ostatním osobám přítomným při návštěvách slušně a ohleduplně. Nesmějí odevzdávat nebo přijímat peníze, dopisy nebo jiné věci, s výjimkou věcí povolených ředitelem věznice nebo jím pověřeným zaměstnancem vězeňské služby.** Zaměstnanec vězeňské služby je oprávněn návštěvu přerušit nebo předčasně ukončit, jestliže odsouzený nebo návštěvníci přes upozornění porušují pořádek, kázeň nebo bezpečnost věznice.

Vstup do prostor věznice vyhrazených pro provádění návštěv odsouzených se návštěvníku staršímu 15 let umožní po předložení platného občanského průkazu, pasu nebo jiný průkaz totožnosti, vydaný cizím státem, který ČR uznává. Vstup osob na základě předložení potvrzení o ztrátě občanského průkazu se umožní pouze společně s předložením jiného dokladu totožnosti, případně jiného dokladu opatřeného fotografií. **Pro návštěvníky odsouzených je zřízena vhodně vybavená čekárna. V čekárně jsou k dispozici právní předpisy, vnitřní řád věznice a základní informace, zejména o finančních a materiálních náležitostech odsouzených a o zabezpečení jejich zdravotní péče.**

Jakou pomoc může rodina a přátelé poskytnout odsouzenému?¹¹

- zaslání peněz

Jak obviněnému na vazbu, tak i odsouzenému ve výkonu trestu lze peníze posílat poštovní poukázkou na adresu věznice, se jménem a rodným číslem či datem narození. Peníze přichází vězni na jeho konto ve věznici, u sebe totiž může mít jen částku do výše stanovené příslušným řádem, např. do 500 Kč měsíčně. Během návštěv nebo jinou

¹¹ V upravené podobě převzato z: *Co mohu udělat pro své blízké ve vězení?* [online]. In Podané ruce [cit. 26. 8. 2013]. Dostupné z www: <http://vezeni.podaneruce.cz/mam-nekoho-ve-vezeni/co-mohu-udelat-pro-sve-blizke-ve-vezeni/>.

formou peníze není možné předávat.

Z finančních prostředků uložených ve věznici se odsouzenému hradí různé potřeby dle jeho pokynů. Většinu potravin a věcí osobní potřeby si mohou vězni koupit ve vězeňské prodejně, balíčky by tedy měly obsahovat spíše předměty, které si nelze koupit a mají spíše citový význam nebo vztah k dárce.

- korespondence

Korespondence hraje svou roli při pozitivním ohodnocení odsouzeného např. při posuzování návrhu na podmíněné propuštění, kdy podle vysoké četnosti korespondence vězeňská služba usoudí, že má vězeň dostatečné sociální zázemí. Dále korespondence udržuje vězně v kontaktu s rodinou či blízkými, což je pro něj v situaci izolovanosti od venkovního světa důležitou berličkou pro nepropadnutí ještě hlouběji do světa zla. Mnoho tragických událostí ve vězení zapříčinilo přetržení kontaktů s rodinou, partnery, dětmi... Možná i vás přepadl někdy pocit, že už nevíte, co psát. Je ale dobré si uvědomit, že spolu se svou korespondencí posíláte do věznice kus bytelné lásky a života. Pište tedy o všem možném, co se v normálním životě děje, ale ve věznici nikoliv. Vyprávějte o svých starostech, jistě budete překvapeni povzbuzující odpovědí, protože i vězeň stále zůstává člověkem a má na to přirozené právo.

- oblečení

Rodina a přátelé mohou pomáhat s oblečením zejména na vazbě, kde obviněný používá zpravidla vlastní oděv, prádlo a obuv. Výměna vlastního osobního prádla musí být zabezpečena nejméně jednou týdně. Obviněný musí mít čisté trenýrky, tričko, košili a ponožky. Na cele ale prát a sušit nesmí. Výměnu vlastního prádla, oděvu nebo obuvi lze uskutečňovat zasíláním poštou, při návštěvách obviněného nebo po dohodě se správou věznice individuální donáškou do věznice. V "denním pořádku dne", kde jsou rozepsány všechny pravidelné činnosti ve věznici po hodinách a dnech, je stanoven také den, kdy se hromadně přijímají balíčky s prádlem k odeslání (například úterý odpoledne). Nemá-li obviněný nikoho, kdo by mu pral, může si zaplatit vyprání ve věznici. Nemá-li na to peníze, může používat vězeňský oděv a dbát o jeho čistotu. Výměna osobního vězeňského prádla se provádí jednou týdně, ostatní oděv se podle potřeby mění zároveň s výměnou ložního prádla, tedy jednou za 14 dní.

Kde hledat podrobnější informace o výkonu trestu odnětí svobody?

Podrobnější informace o každé věznici je možné najít na stránkách Vězeňské služby ČR v sekci [O nás](#) (v sekci *Organizační jednotky* si vyberte konkrétní věznici a následně přejděte do sekce *O nás*).

Podrobné vymezení všech práv a povinností odsouzeného je možné najít přímo v:

- **zákonu č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů**, ve znění pozdějších předpisů,
- **vyhláše ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody**, ve znění pozdějších předpisů,
- **vnitřních řádech jednotlivých věznic**, kterými se stanoví denní rozvrh chodu věznice, činnost odsouzených a jejich podíl na řešení otázek souvisejících se životem ve věznici (pro každou věznici jej stanovuje ředitel se souhlasem generálního ředitelství Vězeňské služby ČR),
- **zákonu č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky**, ve znění pozdějších předpisů,

- zákonu č. 40/2009 Sb., trestním zákoníku, ve znění pozdějších předpisů,
- zákonu č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákony a vyhlášky je možné stáhnout z [portálu veřejné správy](#) (v sekci *Zákony* nebo *Vyhledávání v zákonech* stačí zadat číslo hledaného právního předpisu) nebo z internetových stránek [Vězeňské služby ČR](#).

Kam se může rodina a přátelé odsouzeného obrátit pro pomoc?

Rodina a přátelé odsouzeného se mohou pro pomoc obrátit na občanská sdružení jako je např. [Nová šance](#), [Podané ruce](#), [Lighthouse](#), [Na svobodě](#), [Sananim](#), [Za branou](#), [Rubikon centrum](#), [Český helsinský výbor](#), [Mezinárodní vězeňské společenství](#), [Prak – prevence kriminality](#). Občanská sdružení organizují setkání podpůrných svépomocných skupin, nabízejí uhrazení cestovného nebo příspěvek na cestovné do vzdálených věznic, poskytují poštovní známky pro písemný kontakt do vězení, právní a finanční poradenství...

Zdravotní péče poskytovaná osobám ve výkonu trestu odnětí svobody¹²

Právo na zdravotní péči osob ve výkonu trestu odnětí svobody (nebo vazby) upravuje zejména:

- zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Mezi **povinnosti odsouzeného** patří:

- povinnost podrobit se preventivní vstupní, periodické, mimořádné a výstupní lékařské prohlídce v rozsahu určené lékařem nebo zvláštním právním předpisem, včetně nezbytných diagnostických a laboratorních vyšetření a očkování, a opatřením stanoveným orgány hygienické služby,
- povinnost neprodleně ohlásit zaměstnanci Vězeňské služby ČR onemocnění či úraz,
- povinnost oznámit neprodleně zaměstnanci Vězeňské služby ČR okolnosti, které mohou způsobit vážné ohrožení bezpečnosti samotnému odsouzenému, spoluodsouzeným nebo věznicí, pokud se o nich dozví nebo je zjistil,
- povinnost podrobit se opatřením, která jsou nezbytná k potlačení výroby, držení nebo zneužívání omamných a psychotropních látek a jedů ve věznici,
- povinnost dodržovat zásady hygieny,
- povinnost uhradit náklady zdravotní péče provedené v zájmu zachování nebo zlepšení jeho zdravotního stavu nad rámec hrazené z veřejného zdravotního pojištění nebo ze státního rozpočtu nad rámec mezinárodních dohod, kterým je Česká republika vázána.

¹² Viz *Zdravotní péče poskytovaná osobám ve výkonu vazby nebo trestu odnětí svobody* [online]. In Vězeňská služba ČR [cit. 26. 8. 2013]. Dostupné z [www: http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/o-nas/vykon-vezenstvi-16/zdravotni-pecce-poskytovana-osobam-ve-vykonu-vazby-nebo-trestu-odneti-svobody-6073](http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/o-nas/vykon-vezenstvi-16/zdravotni-pecce-poskytovana-osobam-ve-vykonu-vazby-nebo-trestu-odneti-svobody-6073).

Odsouzený je **povinen nahradit škodu způsobenou Vězeňské službě ČR**, zvýšené náklady střežení a náklady na dopravu a předvedení do zdravotnického zařízení, vynaložené Vězeňskou službou ČR, jestliže si **úmyslně způsobil nebo jinému úmyslně způsobil újmu na zdraví anebo se opakovaně dopustil porušování léčebného režimu, zneužil zdravotní péči předstíráním poruchy zdraví, nebo z vlastního rozhodnutí se nepodrobil lékařskému zákroku, ke kterému dal předchozí souhlas nebo o který požádal.**

Odsouzeným je zakázáno předstírat poruchu zdraví nebo se úmyslně poškozovat na zdraví, vyrábět, přechovávat a konzumovat alkoholické nápoje a jiné návykové látky, vyrábět a přechovávat předměty, které by mohly být použity k ohrožení bezpečnosti osob, majetku nebo k útěku, nebo které by svým množstvím nebo povahou mohly narušovat pořádek anebo poškodit zdraví.

Odsouzeným nepřísluší právo svobodné volby lékaře, klinického psychologa, zdravotnického zařízení a dopravní služby.

V každé věznici je zdravotnické středisko, ve kterém poskytuje zdravotní péči vždy praktický lékař a všeobecná sestra. Počet lékařů a sester, které zdravotní péči poskytují, se liší podle počtu obviněných a odsouzených v jednotlivých věznicích a charakteru věznice. V České republice je **36 zdravotnických středisek pro obviněné a odsouzené.**

Ve věznicích je také zajištěna péče zubním lékařem a případně dalšími lékaři specialisty – internista, chirurg, oční, ORL, kožní, psychiatr, radiolog, gynekolog apod. Z nelékařských zdravotnických povolání zajišťují ošetrovatelskou a ostatní péči sestry registrované, sestry se specializovanou způsobilostí, radiologičtí asistenti, nutriční terapeuti.

Vězeňská služba taktéž zajišťuje ústavní péči ve dvou nemocnicích Vězeňské služby ČR:

- **Nemocnice Praha** (Pankrác) zajišťuje zdravotní péči na interních a chirurgických odděleních, včetně radiologického oddělení a poliklinických služeb,
- **Nemocnice Brno** zajišťuje zdravotní péči na oddělení interním, infekčním, následné péče, psychiatrickém a oddělení poliklinických služeb.

Při nutnosti poskytnout obviněným a odsouzeným odbornou neodkladnou péči je zajištěna lékařská služba první pomoci nebo Zdravotnická záchranná služba.

Za dostupnost zdravotní péče pro odsouzené odpovídají ředitelé jednotlivých věznic.

Zdravotnická zařízení Vězeňské služby ČR po stránce odborné metodické a kontrolní řídí **odbor zdravotnické služby generálního ředitelství Vězeňské služby ČR.**

Během pobytu ve věznici je odsouzenému primární zdravotní péče poskytována na základě jejich žádosti nebo na základě pokynu (příkazu) lékaře zdravotnického střediska. **Po dobu poskytování zdravotní péče může být v ordinaci na žádost ošetřujícího lékaře (popřípadě zdravotní sestry) přítomen příslušník Vězeňské služby ČR zajišťující bezpečnost zdravotnického personálu; přitom nesmí být porušeny zásady ochrany citlivých osobních údajů.**

Při přemístění do jiné věznice je odsouzený podroben mimořádné prohlídce u praktického lékaře. Při výstupu z věznice je provedena výstupní prohlídka u praktického lékaře a rentgen plic.

Do nemocnice je přijímán nemocný odsouzený na základě doporučení ošetřujícího lékaře zdravotnického střediska, to neplatí, jde-li o nemocného, jehož život nebo zdraví jsou ohroženy a je nebezpečí z prodlení. Přijetí nesmí být odepřeno též v případě povinného léčení.

Nemocní přenosnou nemocí nebo s podezřením na onemocnění takovou nemocí se umisťují na infekčním oddělení nemocnice.

S přijetím do nemocnice musí pacient vyslovit souhlas a podepsat souhlas s hospitalizací.

Pokud nemá Vězeňská služba ČR ve svých nemocnicích možnost zajištění další potřebné specializované odborné péče, než kterou zajišťuje, pacienti mají možnost se léčit v mimovězeňských nemocnicích, kde Vězeňská služba ČR zajišťuje ostrahu.

Zpracoval JUDr. Andrej Lobotka, AK David Zahumenský